

<https://doi.org/10.25143/socr.17.2020.2.051-059>

Valsts kases kontos ilgstoši uzglabāti naudas atlikumi izbeigtajos kriminālprocesos

Austris Siliņš

Rīgas Stradiņa universitāte, Juridiskā fakultāte, Latvija
austris32@gmail.com

Kopsavilkums

Latvijā pēc kriminālprocesu izbeigšanas tiesībsargājošo iestāžu deponēto līdzekļu kontos tiek ilgstoši uzglabāti naudas atlikumi, kurus tiesiskā regulējuma dēļ nav iespējams novirzīt paredzētajam mērķim, proti, atdot naudas devējam vai ieskaitīt šos naudas līdzekļus valsts budžetā. Kā viens no drošības līdzekļu veidiem kriminālprocesā tiek piemērota drošības nauda. Drošības nauda tiek izraudzīta arī likumā minētajos gadījumos, kad lemj par apcietinājuma piemērošanu.

Kriminālprocesa laikā izņemto naudu un drošības naudu ieskaita tiesībsargājošo iestāžu deponēto līdzekļu kontos. Tiesībsargājošās iestādes, kurām izveidoti šādi konti, atbilstoši procesa virzītāja nolēmumiem veic kontā iemaksātās kriminālprocesā izņemtās naudas un drošības naudas atmaksu vai iemaksu valsts budžetā.

Nosakot konkrētas darbības, kas jāveic ar naudu, kas atrodas deponēto līdzekļu kontos, likumdevējs nav paredzējis vienotu procesu, kā nauda atdodama. Problēmsituācija rodas arī tādēļ, ka ne vienmēr ir iespējams naudu atdot tās devējam.

Rakstā tiek pētīts tiesiskais regulējums, kādas ir iestādes tiesības rīkoties ar šo naudu, un sniegti priekšlikumi normatīvā regulējuma pilnveidošanai, lai šo situāciju uzlabotu un deponēto līdzekļu kontos ilgstoši neglabātos naudas atlikumi.

Atslēgvārdi: kriminālprocess, Kriminālprocesa likums, administratīvais process, Civillikums, Civilprocesa likums, tiesības, nauda, deponēto līdzekļu konti, drošības līdzekļi.

levads

Pēc kriminālprocesu izbeigšanas nereti ir situācijas, kad tiesībsargājošo iestāžu deponēto līdzekļu kontos ilgstoši uzglabājas naudas atlikumi – gan kriminālprocesos iemaksātā drošības nauda, gan arī kriminālprocesa laikā izņemtā nauda. Drošības nauda ir viens no drošības līdzekļiem kriminālprocesā, un pēc tās piemērošanas tā ieskaitāma tiesībsargājošo iestāžu deponēto līdzekļu kontos. Ievēribas cienīga ir problemātika, kas rodas ar ilgstoši uzglabātiem naudas atlikumiem šajos kontos, kā arī šī jautājuma tiesiskais regulējums kriminālprocesuālo tiesību tvērumā. Likumdevējs nav paredzējis vienotu procesu, kā šī uzglabātā nauda ir jāatdod vai jāieskaita valsts budžetā, jo ne vienmēr iespējams naudu atdot tās devējam.

Raksta mērķis: analizēt drošības naudas tiesisko regulējumu attiecībā uz iestāžu deponēto līdzekļu kontos ilgstoši uzglabātiem naudas atlikumiem, sniegt priekšlikumu jauna tiesiskā regulējuma izveidei, lai tiktu izstrādāti jauni Ministru kabineta noteikumi.

Raksta autors izvirza trīs uzdevumus:

- 1) izpētīt drošības naudas un citu drošības līdzekļu tiesisko regulējumu;
- 2) analizēt situāciju par naudas atlikumiem iestāžu deponēto līdzekļu kontos;
- 3) sniegt priekšlikumu jauna tiesiskā regulējuma izveidei.

Metodoloģija: pētījumam izmantotas šādas vispārzinātniskās metodes – analītiskā un deskriptīvā (aprakstošā) metode, apzinot galveno pētāmo informāciju; indukcijas un dedukcijas metode visa darba garumā, apkopojot svarīgāko informāciju un veidojot likumsakarības starp iegūto informāciju; salīdzinošā metode, esošo tiesisko problemātiku kriminālprocesā salīdzinot ar tiesisko regulējumu administratīvajā procesā, kā arī šādas tiesību normu interpretācijas metodes – gramatiskā metode, skaidrojot likuma normas un jēdzienus, un teleoloģiskā metode, iedziļinoties Kriminālprocesa likuma tiesību normu mērķi un nolūkā.

Drošības līdzekļi un drošības nauda: tiesiskais regulējums

Kriminālprocesa likuma mērķis ir noteikt tādu kriminālprocesa kārtību, kas nodrošina efektīvu Krimināllikuma normu piemērošanu un krimināltiesisko attiecību taisnīgu regulējumu bez neattaisnotas iejaukšanās personas dzīvē [5].

Lai nodrošinātu efektīvu kriminālprocesa norisi, personas tiesības var ierobežot un procesa virzītājs atkarībā no kriminālprocesa stadijas (izmeklētājs, prokurors, izmeklēšanas tiesnesis, tiesa) ar pamatotu lēmumu var piemērot procesuālo piespiedu līdzekli.

Kā noteikts Kriminālprocesa likumā, procesuālie piespiedu līdzekļi ir aizturēšana, ievietošana ārstniecības iestādē ekspertīzes izdarīšanai, piespiedu atvešana, kā arī drošības līdzekļi. Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 243. panta pirmo daļu ir šādi drošības līdzekļi: dzīvesvietas maiņas paziņošana; pieteikšanās noteiktā laikā policijas iestādē;

aizliegums tuvoties noteiktai personai vai vietai; noteiktas nodarbošanās aizliegums; aizliegums izbraukt no valsts; uzturēšanās noteiktā vietā; personiskais galvojums; drošības nauda; nodošana policijas uzraudzībā; mājas arests; apcietinājums [5].

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 241. pantu procesuālā piespiedu līdzekļa piemērošanas pamats ir personas pretdarbība kriminālprocesa mērķa sasniegšanai šajā procesā vai atsevišķas procesuālās darbības veikšanai, savu procesuālo pienākumu nepildīšana vai nepienācīga pildīšana. Drošības līdzekli kā procesuālo piespiedu līdzekli piemēro aizdomās turētajam vai apsūdzētajam, ja ir pamats uzskatīt, ka šī persona turpinās noziedzīgas darbības, traucēs pirmstiesas kriminālprocesu vai tiesu vai izvairīsies no šā procesa vai tiesas.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 241. pantu trešo daļu tiesa, taisot spriedumu, apsūdzētajam var piemērot drošības līdzekli, ja ir pamats uzskatīt, ka viņš izvairīsies no sprieduma izpildes. Gadījumos, kad par smagu vai sevišķi smagu noziegumu tiesa piespriedusi brīvības atņemšanas sodu, notiesājošs spriedums var būt pamats drošības līdzekļa – apcietinājuma – izraudzīšanai.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 257. panta pirmo un otro daļu drošības nauda ir ar procesa virzītāja lēmumu noteikta naudas summa, kas nodota procesa virzītāja noteiktās kredītiestādes depozītā (glabāšanā), lai nodrošinātu aizdomās turētā vai apsūdzētā ierašanos pēc procesa virzītāja uzaicinājuma un citu likumā noteikto procesuālo pienākumu izpildi. Drošības naudas apmēru nosaka procesa virzītājs, ievērojot noziedzīgā nodarījuma raksturu un radīto kaitējumu, personas mantisko stāvokli, kā arī likumā paredzētā soda veidu un mēru. Ja procesa virzītāja lēmums par drošības līdzekli tiek pārsūdzēts, drošības naudas apmēru var noteikt izmeklēšanas tiesnesis [5].

No šīm normām secināms, ka, lai nodrošinātu efektīvu kriminālprocesa norisi, situācijās, kad aizdomās turētais vai apsūdzētais, iespējams, nesadarbosies vai veiks pretdarbības, kriminālprocesa mērķa sasniegšanai procesa virzītājs var piemērot drošības līdzekli – drošības naudu.

Vienlaikus jāatzīmē, ka drošības naudu izrauga arī likumā minētajos gadījumos, kad lemj par drošības līdzekļa – apcietinājuma – piemērošanu, piemēram, krimināllietās, kur personas apsūdzētas par izvairīšanos no nodokļu nomaksas organizētā grupā u. c. smagos vai sevišķi smagos noziegumos.

Drošības naudu un tās apmēru nosaka tiesībsargājošā iestāde, kas var būt, piemēram, prokuratūra, tiesa, Valsts policija, Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs, Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvalde. Kriminālprocesu laikā izņemto noziedzīgi iegūto (tostarp legalizēto) naudu un drošības naudu ieskaita tiesībsargājošo iestāžu deponēto līdzekļu kontos.

Saskaņā ar Valsts kasē norādīto deponēto līdzekļu konti ir paredzēti līdzekļu uzskaitēi, kurus nevar attiecināt uz budžeta iestādes saimniecisko darbību un kas ieskaitīti Valsts kasē atvērtajā deponēto līdzekļu kontā saskaņā ar normatīvajiem aktiem, – tostarp drošības naudai, pansionātos dzīvojošo pensijām, aizturētām personām līdz tiesas lēmumam atsavinātajiem līdzekļiem, ieslodzīto personu personīgajai naudai u. tml. [1].

Tiesībsargājošās iestādes, kurām izveidoti šādi konti, atbilstoši procesa virzītāja nolēmumiem veic kontā iemaksātās Kriminālprocesa laikā izņemtās naudas un drošības naudas atmaksu vai iemaksu valsts budžetā. Proti, ja persona, kurai piemērotais drošības līdzeklis ir nauda, pretdarbojas kriminālprocesa mērķa sasniegšanai vai atsevišķu procesuālo darbību veikšanai, nepilda savus procesuālos pienākumus vai pilda tos nepienācīgi, vai izdara jaunu tīšu noziedzīgu nodarījumu, drošības naudu ieskaita valsts budžetā. Savukārt, ja persona godprātīgi ir veikusi savus pienākumus, drošības nauda ir jāatdod.

Nosakot konkrētas darbības, kas jāveic ar naudu, kas atrodas deponēto līdzekļu kontos, likumdevējs nav paredzējis vienotu procesu, kā nauda atdodama; problēmsituācija rodas arī tādēļ, ka ne vienmēr ir iespējams atdot naudu tās devējam. Nauda glabājas tiesībsargājošās iestādes deponēto naudas līdzekļu kontā Valsts kasē, un rīkoties ar to var tikai iestāde, kura piemērojusi šo drošības līdzekli. Tādēļ ir nepieciešams izpētīt tiesisko regulējumu, kādā veidā iestādei ir tiesības rīkoties ar šo naudu.

Pētot normatīvos aktus, var secināt, ka iestādēm, kam ir deponēto līdzekļu konti, regulējums ir vispārīgs un noteikts tikai Kriminālprocesa likumā. Atsevišķu likumu vai Ministru kabineta noteikumus, proti, speciālo tiesību normu, attiecībā uz drošības naudu likumdevējs nav izdevis, kaut gan tas būtu lietderīgi, lai izvairītos no dažādām problēmsituācijām.

Deponēto līdzekļu konti: situācijas raksturojums

Tiesībsargājošās iestādes saskaņā ar Ministru kabineta 2003. gada 21. oktobra noteikumiem Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju" veic ikgadējo konta atlikumu inventarizāciju, kur var konstatēt, ka nepietiekamas informācijas dēļ (nav norādīts drošības naudas devējs, naudas saņēmējs vai banka, bankas *SWIFT* kods un konta numurs) kontā ilgstoši uzglabājas naudas līdzekļu atlikumi par iemaksātajām drošības naudām tiesībsargājošo iestāžu izbeigtajos kriminālprocesos un tiesu un prokuratūru izbeigtajos kriminālprocesos, kuros nolēmums nav izpildāms.

Kriminālprocesa virzītāja nolēmumu izpildei trūkstošo informāciju nav iespējams noskaidrot šādu iemeslu dēļ:

- 1) persona ir ārvalstnieks vai Latvijas valsts piederīgais, kurš ir izsludināts meklēšanā un atrašanās vieta nav zināma;
- 2) persona ir ārvalstnieks vai Latvijas valsts piederīgais, kurš nereaģē uz procesa virzītāja paziņojumiem par nepieciešamās informācijas sniegšanu drošības naudas atmaksai;
- 3) persona ir ārvalstnieks vai Latvijas valsts piederīgais, kura atrašanās vieta vai kontaktinformācija nav zināma;
- 4) kriminālprocess ir izbeigts, jo persona, kas deponēto līdzekļu kontā ieskaitījusi drošības naudu, ir mirusi.

Rakstā tiks piedāvāti iespējamie risinājumi šiem nosauktajiem iemesliem, lai risinātu situāciju, ka nav iespējams atdot naudas līdzekļus to devējam un deponēto līdzekļu kontos uzkrājas iemaksātā drošības nauda.

Iestāžu struktūru, kas atbild par iestādes finansēm, kārtojot un organizējot grāmatvedību, tostarp veicot konta atlikumu inventarizāciju, kompetencē nav kriminālprocesa virzītāja nolēmumu izpildei trūkstošās informācijas meklēšana un precizēšana.

Kontā izveidojušās saistības saskaņā ar veikto inventarizāciju tiek atspoguļotas gada pārskatos, turklāt katru gadu Valsts kontrole veic pārbaudi par gada pārskata sagatavošanas pareizību. Kontā ilgstoši uzkrātās saistības negatīvi ietekmē gada pārskatu. Tātad izveidojas neatrisinātas situācijas ar ilgstoši uzglabātiem naudas līdzekļu atlikumiem iestāžu kontos izbeigtajos kriminālprocesos.

Izvērtējot iespējas atrisināt izveidojušos situāciju ar ilgstoši uzglabātiem naudas līdzekļu atlikumiem kontos izbeigtajos kriminālprocesos, tostarp šo līdzekļu ieskaitīšanu valsts budžetā esošajā tiesiskajā regulējumā, vispirms ir jāvērs uzmanība uz iepriekš aprakstītajām pirmajām trim situācijām.

Kriminālprocesa likuma 257. panta ceturtajā daļā noteikts, ka persona, kura veikusi drošības naudas iemaksu, procesa virzītājam iesniedz samaksu apliecināšu dokumentu, kā arī rakstveida paziņojumu par iemaksātās naudas izcelsmi, kas satur informāciju par personām, kuras piešķirušas līdzekļus drošības naudas iemaksai, un piešķirtās naudas apmēru. Iesniegtos dokumentus pievieno krimināllietai.

Šī panta piektajā daļā noteikts, ka, ja aizdomās turētais vai apsūdzētais nepilda procesuālos pienākumus vai izdara jaunu tīšu noziedzīgu nodarījumu, ar procesa virzītāja lēmumu drošības nauda ir jāieskaita valsts budžetā, savukārt citos drošības līdzekļa atcelšanas vai grozīšanas gadījumos jāatdod tās devējam. Uzmanība būtu jāvērs arī uz to, ka persona, par kuru ir veikta drošības naudas samaksa, ne vienmēr ir tā pati persona, kas veikusi šo samaksu.

Ņemot vērā Kriminālprocesa likuma 257. pantā noteikto regulējumu, procesa virzītāja rīcībā jābūt drošības naudas samaksu apliecināšanai dokumentam, kurā var identificēt gan drošības naudas iemaksātāju, gan veidu, kā tā iemaksāta (piemēram, skaidrā naudā kredītiestādē vai arī bezskaidras naudas norēķinos, kad ir iespējams noskaidrot kredītiestādes konta numuru, no kura drošības nauda iemaksāta valsts budžetā).

Ņemot vērā, ka jautājumi par drošības līdzekli nevar palikt neizlemti, gan izbeidzot kriminālprocesi pirmstiesas stadijā, gan arī izspriežot krimināllietu, procesa virzītāja pienākums būtu lēmumā par drošības līdzekļa grozīšanu vai atcelšanu norādīt visu ar šī lēmuma izpildi nepieciešamo informāciju, proti, gan personu, kurai drošības nauda ir jāatmaksā, gan norēķina konts, uz kuru jāveic atmaksa.

Uzmanība ir jāpievērš arī tam, ka, izpildot lēmumu par piespiedu līdzekļa grozīšanu vai atcelšanu, ir jāveic visas nepieciešamās darbības, lai nodrošinātu nolēmuma izpildi, proti, jāiegūst arī trūkstošā informācija no procesa virzītāja. Tātad iestādes kompetencē ir kriminālprocesa virzītāja nolēmumu iztrūkstošās informācijas meklēšana un precizēšana un tā ir saistoša iestādei, tostarp par finansēm atbildīgajām iestāžu struktūrām.

Ievērojot labas pārvaldības principu, tiesībsargājošajām iestādēm un tām pakļautajām struktūrvienībām ir jāpieliek visas pūles, lai nolēmumu izpildītu, nepieciešamības gadījumā trūkstošo informāciju iegūstot no datubāzēm, citām iestādēm vai pieprasot

no nolēmuma sagatavotāja. Balstoties uz esošo situāciju, procesa virzītājam jau laikus vajadzētu paredzēt, ka nauda būs jāatmaksā, tāpēc būtu nepieciešams iegūt pēc iespējas pilnvērtīgāku informāciju.

Tomēr, pat ja iestāde savu darbu veikusi godprātīgi, pielikusi visas pūles un iekļāvusi visu nepieciešamo informāciju, var rasties situācija, ka drošības naudu persona iemaksājusi skaidrā naudā kredītiestādē vai arī šīs personas bankas konts nav aktīvs. Tātad trūkst informācijas, kur drošības nauda ir jāatdod. Vienlaikus ir pašsaprotami, ka tiesībsargājošā iestāde nevarēs sazināties ar personu, kura ir izsludināta starptautiskā meklēšanā vai, veicot pasīvas darbības, nereaģē uz iestādes lūgumiem uzrakstīt iesniegumu par drošības naudas atmaksāšanu.

Attiecībā uz iespējamo risinājumu jāuzsver, ka katrs gadījums ir jāvērtē individuāli, tāpēc kopīgu risinājumu, kas būtu piemērojams visiem gadījumiem, nav iespējams izveidot.

Piemēram, ja nolēmums nav izpildīts 10 gadu, pamatojoties uz Civillikuma 1893. un 1910. pantā noteikto saistību tiesību noilguma termiņa iestāšanos, saskaņā ar Civilprocesa likuma 288. panta trešajā daļā noteikto jāizvērtē prasības celšana tiesā par juridiskā fakta konstatēšanu, proti, par drošības naudas atzīšanu par bezīpašnieka mantu, lai to varētu atzīt par valstij piekritīgu mantu. Tomēr šis risinājums ir samērā laikietilpīgs, un tam ir nepieciešami nesamērīgi resursi, jo iestādei ir jāsniedz pieprasījums, savukārt tiesai jāpieņem lēmums.

Tādēļ veiksmīgs risinājums būtu veidot analogu situāciju tai, kāda ir administratīvajā procesā, ko nosaka Ministru kabineta 2013. gada 12. februāra noteikumi Nr. 85 “Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu” ar grozījumiem, kas veikti 2017. gada 10. oktobrī, kas papildina kārtību, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu [8].

Ministru kabineta 2013. gada 12. februāra noteikumu Nr. 85 “Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu” 12. punktā noteikts, ka valsts nodevu, kas samaksāta Administratīvā procesa likuma 125. panta ceturtajā daļā minētajos gadījumos, atmaksā, ja iesniegums ir iesniegts triju gadu laikā no dienas, kad valsts nodeva ir iemaksāta [7].

Izdodot analogus Ministru kabineta noteikumus, kuru mērķis būtu noteikt konkrētu termiņu, cik ilgi persona var pretendēt uz noteikto drošības naudas atdošanu, un termiņu, pēc kura drošības nauda būtu iemaksājama valsts budžetā, tiktu rasts efektīvs risinājums, lai neveidotos situācija, ka tiesībsargājošo iestāžu deponēto līdzekļu kontos ilgstoši glabājas naudas līdzekļi.

Attiecībā uz situāciju par drošības naudas atdošanu personai, kura ir mirusi, jāvērs uzmanība, ka saskaņā ar Civillikuma 382. pantu mantojums ir kopība, kurā ietilpst visa kustamā un nekustamā manta, kā arī citiem atdodamās tiesības un saistības, kas mirušajam vai par mirušu izsludinātam piederējušas viņa patiesās vai tiesiski pieņemtās nāves laikā [2]. Tādēļ mantojumā pāriet arī citas viņam pienākošās naudas summas. Atbilstoši

minētā panta regulējumam mantojuma kopībā ieskaitāma arī vēlāk konstatēta manta, kas mantojuma atklāšanas brīdī vai arī mantojuma pieņemšanas termiņa laikā vēl neietilpa mantojuma sastāvā.

Gadījumos, kad drošības nauda nav atmaksājama drošības naudas iemaksātāja nāves dēļ, tiesības iegūt drošības naudu pāriet mantiniekiem. Savukārt, ja mirušajai fiziskajai personai nav mantinieku, tad jāsniedz prasība tiesā par drošības naudas atzīšanu par bezīpašnieka mantu, lai to varētu atzīt par valstij piekritīgo mantu. Pēc tās atzīšanas par valstij piekritīgo mantu tā tiks ieskaitīta valsts budžetā.

Jāuzsver, ka ilgstoša naudas uzglabāšana iestāžu deponēto līdzekļu kontos nav lietderīga. Būtu taisnīgi to atdot tās devējam, bet, tā kā tas ne vienmēr ir iespējams, tad piemērot liekus resursus, lai censtos sakontaktēties ar personām, ar kurām nav tas iespējams vai kuras klaji nevēlas sadarboties ar iestādi, nebūtu lietderīgi. Šādi procesi ir risināmi efektīvāk, proti, nosakot konkrētu termiņu, lai persona, kura vēlas atgūt drošības naudu, to varētu izdarīt, savukārt persona, kura nevēlas to atgūt, neradītu lieku slogu valstij. Likumdevējam izdodot noteikumus, kas regulētu šo procesu, tiktu samazināts administratīvais slogs – tā administratīvo izmaksu daļa, ko rada informācijas sniegšanas pienākumi, ko pilda tikai un vienīgi tādēļ, ka šādas prasības noteiktas tiesiskajā regulējumā.

Secinājumi un priekšlikumi

1. Nosakot konkrētas darbības, kas jāveic ar naudu, kas atrodas deponēto līdzekļu kontos, likumdevējs nav paredzējis vienotu procesu, kā nauda ir jāatdod. Iestādēm, kam ir deponēto līdzekļu konti, regulējums ir vispārīgs un noteikts tikai Kriminālprocesa likumā.
2. Kriminālprocesa virzītāja nolēmumu izpildei trūkstošo informāciju nav iespējams noskaidrot vairāku iemeslu dēļ. Tāpat persona, par kuru ir veikta drošības naudas samaksa, ne vienmēr ir tā pati persona, kas veikusi šo samaksu, un tas apgrūtina nolēmuma izpildi.
3. Ievērojot labas pārvaldības principu, tiesībsargājošajām iestādēm un to pakļautajām struktūrvienībām ir jāpieliek visas pūles, lai nolēmumu izpildītu, tādēļ būtiski ir jau sākotnēji iegūt visu iespējamo informāciju, lai spētu atdot naudu tās devējam.
4. Gadījumos, kad drošības naudu nevar atmaksāt drošības naudas iemaksātāja nāves dēļ, tiesības iegūt drošības naudu pāriet mantiniekiem vai arī tā tiek atzīta par bezsaimnieka mantu un ieskaitāma valsts budžetā saskaņā ar Civillikuma normām.
5. Jāveido analoga situācija tai, kāda ir administratīvajā procesā, ko nosaka Ministru kabineta 2013. gada 12. februāra noteikumi Nr. 85 "Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu". Izdodot analogus Ministru kabineta noteikumus,

kuru mērķis būtu noteikt konkrētu termiņu, cik ilgi persona var pretendēt uz drošības naudas atdošanu, un termiņu, pēc kura drošības nauda būtu iemaksājama valsts budžetā, tiktu rasts efektīvs risinājums, lai neveidotos situācija, ka tiesībsargājošo iestāžu deponēto līdzekļu kontos ilgstoši glabājas naudas līdzekļi. Tas izveidotu taisnīgu veidu, kā atdot naudu tās devējam, kā arī nerādītu nelietderīgu darbu personu klajas nevēlēšanās vai pretdarbības dēļ, kas rada lieku slogu valstij.

6. Normatīvā regulējuma pilnveidošana pozitīvi ietekmētu administratīvo slogu.

Long-term Stored Cash Balances in the Treasury Accounts in Terminated Criminal Proceedings

Abstract

In Latvia, cash balances are stored for a long time in institutions deposited funds accounts, in terminated criminal proceedings, which within the legal framework cannot be directed to the intended purpose, namely, to return the money to the lender or transfer it to the state budget.

As one of the types of security measures, a security deposit is applicable in criminal proceedings. The security deposit is also selected in the cases referred to in the law, when it is decided on the application of a security measure – detention.

Money withdrawn in criminal proceedings and security money shall be credited to the accounts of funds deposited by law enforcement authorities.

Law enforcement authorities to which such accounts have been established shall, in accordance with the decisions of the person conducting the proceedings, reimburse the withdrawn money and security deposit paid into the account or deposit it into the state budget.

When determining specific actions to be performed with money held in deposited funds accounts, the legislator has not provided for a unified process by how money shall be returned, as well as a problem situation arises because it is not always practically possible to return money to the lender.

The article will study the legal framework how the institution is entitled to dispose of this money, and provide proposals for improving the regulatory framework to improve the current situation, as a result, funds would not be stored in the deposited funds accounts for a long time.

Keywords: criminal procedure, criminal procedure law, administrative procedure, the civil law, civil procedure law, law, money, deposited accounts, safety features.

Avoti un literatūra

1. Valsts kase. Publiskām personām. Iegūts no: <https://www.kase.gov.lv/pakalpojumi/konti/publiskam-personam> [sk. 02.04.2020.].
2. Civillikums. 28.01.1937. likums. Stājies spēkā 01.09.1992. *Valdības Vēstnesis*, 41, 20.02.1937. Iegūts no: <https://likumi.lv/ta/id/225418> [sk. 15.04.2020.].
3. Civilprocesa likums. 14.10.1998. likums. Stājies spēkā 01.03.1999. *Latvijas Vēstnesis*, 326/330, 03.11.1998. (*Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs*, 23, 03.12.1998.) Iegūts no: <https://likumi.lv/ta/id/50500> [sk. 15.04.2020.].
4. Krimināllikums. 17.06.1998. likums. Stājies spēkā 01.04.1999. *Latvijas Vēstnesis*, 199/200, 08.07.1998. (*Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs*, 15, 04.08.1998.) Iegūts no: <https://likumi.lv/ta/id/88966> [sk. 15.04.2020.].
5. Kriminālprocesa likums. 21.04.2005. likums. Stājies spēkā 01.10.2005. *Latvijas Vēstnesis*, 74, 11.05.2005. (*Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs*, 11, 09.06.2005.) Iegūts no: <https://likumi.lv/ta/id/107820> [sk. 15.04.2020.].
6. Ministru kabineta 2003. gada 21. oktobra noteikumi Nr. 585 "Noteikumi par grāmatvedības kārtošānu un organizāciju". Stājās spēkā 30.10.2003. *Latvijas Vēstnesis*, 151, 29.10.2003. Iegūts no: <https://likumi.lv/ta/id/80418> [sk. 15.04.2020.].
7. Ministru kabineta 2013. gada 12. februāra noteikumi Nr. 85 "Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu". Stājās spēkā 01.03.2013. *Latvijas Vēstnesis*, 32, 14.02.2013. Iegūts no: <https://likumi.lv/ta/id/254756> [sk. 15.04.2020.].
8. Grozījumi Ministru kabineta 2013. gada 12. februāra noteikumos Nr. 85 "Kārtība, kādā administratīvajā lietā iemaksā, atmaksā un atlīdzina valsts nodevu un iemaksā un atmaksā drošības naudu". 10.10.2017. noteikumi. Stājās spēkā 13.10.2017. *Latvijas Vēstnesis*, 203, 12.10.2017. Iegūts no: <https://likumi.lv/ta/id/294220> [sk. 15.04.2020.].